

Lietuvos Respublikos Seimui

2021 m. kovo 17 d. Nr. 21-0331R

Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkui
Mindaugui Lingei

LIETUVOS VERSLO KONFEDERACIJOS DALIJIMOSI EKONOMIKOS DARBO GRUPĖS KREIPIMASIS DĖL SKAITMENINIŲ PLATFORMŲ PARTNERIŲ VEIKLOS REGULIAVIMO

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) reaguodama į dalijimosi ekonomikos spartų augimą ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje, nusprendė suburti darbo grupę vienijančią skaitmeninių paslaugų platformų verslus veikiančius Lietuvoje. Dalijimosi ekonomika jau dabar yra svarbi užimtumo srities dalis, įgalinanti tūkstančius asmenų teikti iki šiol neįprastas paslaugas, o artimiausioje ateityje jos reikšmė tik didės. Norėdami kartu su Vyriausybe diskutuoti dėl kylančių klausimų ir užtikrinti konstruktyvaus dialogo vystymą ateityje, LVK Dalijimosi ekonomikos darbo grupė (toliau – Darbo grupė) iniciuoja diskusiją dėl skaitmeninių platformų veiklos principų.

Darbo grupė, kurią sudaro Wolt, Bolt ir Ziticity skaitmeninių platformų atstovai yra įsitikinusi būtinybe išlaikyti šiuolaikišką, lankstų ir į kurjerių poreikius atsižvelgiantį veikimo modelį, kuris yra neatsiejamas nuo socialinės apsaugos garantijų platformų partneriams. Manome, kad skaitmeninės platformos ir jų veikimo principas, savo prigimtimi iš esmės skiriasi nuo Lietuvoje įprasto darbo santykių modelio, kurie negali ir neturi būti tapatinami ar bandomi suvienodinti. Priešingai, esame įsitikinę, kad ateities darbo rinka bus pagrįsta taip dirbančiųjų vertinamu lankstumu, kuris nepaneigs socialinės apsaugos būtinybės ir svarbos. Šiuo laišku, teikiame Darbo grupės poziciją dėl skaitmeninių platformų partnerių veiklos reguliavimo.

Asmenų, teikiančių paslaugas per skaitmenines platformas veiklos sąlygų gerinimas – jau svarstomas ES

Atsižvelgiant į šiandienines darbo rinkos sąlygas Europai reikia nustatyti ir apibrėžti platformų veiklos ekosistemą, kuri atlieptų ES vertybes. Individualiai dirbančių asmenų veiklos sąlygų gerinimas jau yra pradėtas svarstyti visos Europos lygmeniu. 2021 m. Europos Komisijos darbų programoje numatoma svarstyti iniciatyvas skirtas pagerinti asmenų, teikiančių paslaugas per įvairias skaitmenines platformas, veiklos sąlygas. Tuo tikslu **jau pradėtos diskusijos bei atliekamas poveikio vertinimas dėl kolektyvinių individualiai dirbančių asmenų susitarimų/sutarčių reguliavimo** (ang. *Collective bargaining agreements for self-employed – scope of application of EU competition rules*). Europos Komisija jau pradėjo konsultaciją, kurios metu visos suinteresuotos šalys (individualiai dirbantys asmenys, verslai, socialiniai partneriai, šalių sprendimų priėmėjai ir priežiūros institucijos bei vartotojai) turės galimybę pateikti savo poziciją. Siekiant harmoningo teisėkūros proceso Lietuvoje, manome, kad **būtų tikslinga sulaukti Europinio reguliavimo šiuo klausimu, o ne kurti sistemą, kurią metų eigoje reiktų taisyti arba pertvarkyti iš esmės.**

Kaip didžiąją dalį sektoriaus atstovaujantys verslai, esame pasirengę prisidėti savo žiniomis ir praktine patirtimi padedant Lietuvos Vyriausybei suformuoti šalies poziciją bei
Gedimino pr. 2/1-28, LT-01103, Vilnius, Lietuva
Tel. +370 5 212 1111, info@lvk.lt, www.lvk.lt

dalyvauti Europos lygmens diskusijoje. Esame įsitikinę, kad šiame procese reikalinga vieninga, išsami ir pagrįsta sektoriaus nuomonė, todėl tam tikslui subūrėme darbo grupę iš pagrindinių Lietuvos rinkoje veikiančių platformų atstovų. Darbo grupė sieks pateikti konsoliduotą verslo poziciją, kuri tikimės padės LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai suformuoti bendrą Lietuvos poziciją šiuo ES lygmeniu svarstomu klausimu.

Socialinių garantijų draudimai – itin aktualus visų individualiai dirbančių asmenų klausimas

Esame įsitikinę, jog būtina užtikrinti prieinamas ir visapusiškai individualiai dirbančius asmenis apsaugančias draudimo priemones. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teigimu ateityje planuojama svarstyti galimybes savarankiškai dirbančius asmenis drausti ir kitomis valstybinio socialinio draudimo rūšimis, įvertinant galimo tarifo dydžius bei kitas su apdraudimu susijusias aplinkybes. **Neabejotinai palaikytume bet kokią valstybės iniciatyvą, kuria būtų užtikrintas ne tik kurjerių, bet visų individualiai dirbančių asmenų įvairiapusis draudimas** įskaitant, bet neapsiribojant draudimu nuo nelaimingų atsitikimų.

Šiuo metu, **platformos yra pradėjusios derybas su komercinio draudimo paslaugų bendrovėmis** dėl galimo pasiūlymo apdrausti kurjerių ar pavežėjimo paslaugas teikiančius asmenis nuo nelaimingų atsitikimų. Svarbu pabrėžti, kad šiuo metu kurjeriams neretai dirbant su keletu platformų vienu metu, tik patys kurjeriai gali atsakyti kokio tipo draudimas būtų tinkamiausias kiekvienam asmeniui individualiai. Taip pat norime akcentuoti, kad **platformos negali tiesiogiai apdrausti savo partnerių, nes pažeistų šiuo metu galiojančius teisės aktus**. Pvz. draudimas galėtų būtų prilyginamas individualiai dirbančio asmens pajamoms natūra, o tai galėtų tapti vienu iš darbo santykius apibūdinančių požymių.

Kurjerių darbo sutartys – nėra geriausia alternatyva

Dauguma kurjerių, pasirinkę dirbti su skaitmeninėmis platformomis, nori turėti teisę savarankiškai nuspręsti dėl darbo laiko ir apimties. Pagrindinis aspektas, kurį itin vertina kurjeriai dirbdami skaitmeninėse platformose yra lankstumas, kuris leidžia pačiam asmeniui savarankiškai nuspręsti kada ir kiek dirbti. Taip pat svarbu pabrėžti, kad kurjeriai neturi išankstinio įsipareigojimo dėl darbo apimčių, todėl jiems yra užtikrinama visiška darbo laiko pasirinkimo laisvė. Šis lankstumas, kurį taip vertina kurjeriai nėra įmanomas įprastuose darbo santykiuose – priešingai, darbo sutartys įpareigos kurjerius laikytis tam tikrų darbo valandų, taip pat atsiras priežiūros mechanizmai, efektyvumo monitoringas ir kiti darbo santykiams įprasti standartai, kurių kurjeriai nenori. **Nepalaikome siūlomos idėjos reglamentuoti kurjerių įdarbinimą, nes pati platformų paslaugų teikimo esmė turi skirtingą prigimtį ir dėl šios priežasties negali būti tapatinama su įprastų paslaugų teikimu**. Darbo sutartys nėra tinkamos darbui su platformomis, priešingai – manome, kad siūloma tvarka pablogintų tiek kurjerių, tiek ir platformų vartotojų sąlygas, nes platformų veikla taptų tiesiog neefektyvi.

Pirmiausia, absoliuti dauguma kurjerių su platformomis dirba individualios veiklos pagrindu, kuris leidžia asmenims patiems planuoti savo darbo laiką ir krūvį, derinti šį darbą su studijomis ar kitu pagrindiniu darbu, taip atitinkamai planuojant ir norimas užsidirbti papildomas pajamas. Taip pat, pačių platformų pristatymo paslaugų, ypač kalbant apie maisto pristatymą, esmė yra neatsiejamai susijusi su paklausos patenkinimo svarba tam tikromis (dažniausiai pietų metu) valandomis. Dėl to, jei kurjeriai dirbtų nustatytomis valandomis, taip kaip įprasta darbuotojams dirbantiems pagal Darbo kodekso numatytą tvarką, būtų apribojama kurjerių laisvė patiems pasirinkti norimas darbo valandas. Tokia tvarka, neabejotinai neleistų

patenkinti paklausos „piko metu“ dėl ko nukentėtų abi paslaugų pusės – kurjeriai negalėtų užsidirbti tuo metu, kai yra didžiausia maisto pristatymo paslaugos paklausa, o vartotojai negalėtų gauti jų užsakytų prekių dėl kurjerių trūkumo. Galiausiai, darbo sutartys apribotų kurjerių galimybes dirbti su keletu platformų vienu metu, kas sąlygotų mažesnes pajamas individualiai veikiantiems kurjeriams.

Vystomas kurjerių atstovų bei platformų dialogas

Platformos nuolat palaiko dialogą su kurjerių atstovais, keičiasi nuomonėmis ir ieško galimų sprendimų keliamiems probleminiams klausimams. Vis dėlto, norime akcentuoti, kad **Kurjerių asociacija nėra oficialiai registruota juridinių asmenų registre**. Pabrėžiame, kad **kurjerių asociacijos nariai nėra platformų darbuotojai, nes jie nėra saistomi darbo santykių, kaip tai yra apibrėžiama LR Darbo kodekse**. Dėl šių priežasčių **nepripažįstame vadinamosios Kurjerių asociacijos kaip teisėto juridinio vieneto atstovaujancio kurjeriams**. Nepaisant to, palaikome ir palaikysime dialogą su šia ir kitomis organizacijomis, kurios siekia atstovauti kurjerių ir kitų individualiai dirbančių asmenų interesams.

Galiausiai norime akcentuoti, kad **kolektyvinės individualiai dirbančių asmenų derybos taip pat turėtų kelti klausimą dėl galimo Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (2012/C 326/01) (toliau – Sutartis) 101 straipsnio 1 dalies pažeidimo**. Minėtas straipsnis draudžia bet kokius susitarimus ar veiksmus tarp šalių (įmonių, asociacijų ir kt.), kuriais yra ribojama konkurencija. Remiantis ES teismų praktika, kolektyvinės derybos tarp darbuotojų ir darbdavių nepatenka į ES konkurencijos teisės sritį, tačiau **individualiai dirbantys asmenys pagal ES teisę yra teisėtai laikomi verslo dalimi, tad bet kokie susitarimai tarp individualiai dirbančių asmenų ir platformų rizikuoja pažeisti Sutarties 101 straipsnio nuostatas**. Būtent šią problemą ir nori išspręsti aukščiau minėta, šiuo metu ES lygmeniu svarstoma iniciatyva reglamentuoti kolektyvinį individualiai dirbančių asmenų susitarimų/sutarčių reguliavimą.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Prezidentas

Andrius Romanovskis

Originalas nebus siunčiamas

Ineta Rizgelė, el.p.: ineta@lvk.lt, tel. nr. +370 5 212 1111